

Stručni članak
UDK 371.334:82-5:811.111*243

Primljen 4. 01. 2007.
Prihvaćen 1. 03. 2007.

GOVORNIKOV KUTAK

Emil Šprljan*

Odjel za engleski jezik i književnost, Sveučilište u Zadru

Govornikov kutak je metodološki postupak uvježbavanja i razvijanja vještina govora s posebnim naglaskom na jasnom i razgovijetnom govoru u vidu nastupa pred publikom koji je osmislio i razvio autor. Učenici iz modela sastavljaju rečenice i obogaćuju ih svojim kreativnim idejama, a dok ih izgovaraju pred razredom, snima im se glas koji se poslije reproducira. Nastavnik ima ulogu kontrolora i organizatora cjelokupnog procesa u raznim fazama govorne radionice, a u radu se koristi projektorom i kasetofonom. Željeni pozitivni učinci ove govorne radionice vidljivi su u boljoj motiviranosti učenika za učenje stranog jezika i poboljšanju njihovih govornih sposobnosti. Ponavljaju se i utvrđuju već obrađene gramatičke strukture i vokabular te podižu na nivo aktivne uporabe. Jedan od važnih ciljeva vježbe je i oslobađanje sputanosti učenika u govoru na stranom jeziku i pojačavanje svjesnosti o svojim kvalitetama i o svom napredovanju u učenju stranog jezika te razvijanje povjerenja u sebe.

Ključne riječi: govorna radionica, modeli rečenica, uvježbavanje govornih vještina i nastupa, kreativno kombiniranje ideja, samopouzdanje, motivacija

UVOD

Autor predstavlja još jednu radionicu za razvijanje govornih vještina koju je sam kreirao, razradio i isprobao u radu. U ovom članku predstaviti ćemo govornu radionicu u kojoj će učenici višestruko sudjelovati: slušanjem, govorom, pisanjem, kreativnim uobličavanjem misli ili obrazaca u nove rečenice i u sastavak koji će se na kraju čitati u vidu govora pred publikom.

Govorna radionica je primjerena srednjem i naprednom stupnju vladanja jezikom. Vježba služi razvijanju govora, razumijevanja, pamćenja i pisanja, a u konačnici i svladavanju gramatičkih struktura (iako to ne trebamo posebno naglašavati), te može poslužiti i kao lakši oblik učenja i kontrole vještina pisanja i svladanosti govora. Možemo je koristiti i u svrhu ocjenjivanja zalaganja i svladavanja govornih vještina, na čemu i jest težište vježbe. Može se izvoditi na stranom jeziku (u ovom slučaju obrađeni primjeri su na engleskom jeziku), ali i na hrvatskom, kao dobra vježba usmenog izražavanja i jasnog govora bilo kojeg jezika.

* Emil Šprljan, *Odjel za engleski jezik i književnost*, Sveučilište u Zadru, e-mail: emil.sprljan@zd.htnet.hr

Obrađeni model vježbe koji može poslužiti kao uzorak dajemo na kraju članka u *Prilogu 1.* i 2.

Govornikov kutak isproban je u radu sa studentima druge godine na Odjelu za engleski jezik i književnost Sveučilišta u Zadru i s učenicima četvrtog razreda srednje Škole za tekstil, dizajn i primijenjenu umjetnost u Zadru.

Metodološki ciljevi: uvježbavanje govornih vještina, jasnog i razgovijetnog govora, kao i razbijanje treme pri javnom nastupu na stranom ili na materinskom jeziku, razvijanje osjećaja sigurnosti u vlastitom istupanju na stranom jeziku, samopouzdanja i svjesnosti o svojim kvalitetama, a samim time i pojačane motivacije za napredovanjem. Od gramatičkih struktura, u ovoj vježbi slijedi uvježbavanje izricanja zapovijedi ili zabrane.

Preporučujemo izvedbu ovog vida rada jedanput u polugodištu. Za sve uzraste u tekstu ćemo koristiti izraz *učenici*.

Postupci rada na vježbi:

- a) Uvodna faza je priprema nastavnika koja uključuje okvirni izbor modela rečenica, izbor tema za vježbu, pomoćnog vokabulara (izbor veznika, glagola, fraza, gramatičke strukture koja se obrađuje i sl.), priprema kasetofona ili nekog drugog suvremenog uređaja za snimanje zvuka. Potrebno je pripremiti modele rečenica i izvršiti izbor radne teme koja svakako treba biti u skladu s obrađenim gradivom i sa stupnjem znanja učenika. Valja pripremiti kasetofon i vrpca za snimanje učenika na drugom satu.
- b) Potreban materijal: projektor i grafo-folije, kasetofon.
- c) Potrebno vrijeme: 2 školska sata.
  1. Prvi sat: priprema nastupa učenika koji će se odvijati na drugom satu.
  2. Drugi sat: snimanje glasova učenika kasetofonom, preslušavanje, uspoređivanje, izbor najboljeg govornika te analiza svladanosti materijala i angažiranje učenika u radu, eventualno i ocjenjivanje.

Slijedi detaljni opis dva nastavna sata (okvirno vrijeme izvedbe navodimo iza faze rada):

PRVI SAT (okvirno i stalno kontrolirano potrebno vrijeme: 35 – 40 min.)

1. na ploči ćemo napisati naslov radionice:

SPEAKER'S CORNER / GOVORNIKOV KUTAK

i ukratko najaviti da ćemo vježbati govorne vještine u ulozi govornika na javnom nastupu. U ovom slučaju tema su međuljudski odnosi i odnos ljudi prema okolišu, a uvježbavane strukture su različiti oblici zabrana i zapovijedi.

2. Uz nekoliko nastavnikovih uvodnih riječi, kao npr.: „Što sve moramo činiti ...”, s lijeve strane ploče napišemo (ili na projekcijskom platnu prikažemo) prvu polovicu modela početka rečenica. To su počeci s: **We, We must, We need to, Let us...** (ili možemo prikazati samo gornju polovicu lijeve strane grafo-folije). Prikaz ćemo početi s jednim modelom, te nakon što smo dobili nekoliko odgovora, možemo prikazati i sljedeće. (*vidi Prilog 1.*)

3. Pozovemo učenike da prema svojoj zamisli izgovore završetke ovih modela. / **3 min.**

4. Sada ćemo prikazati desni dio tabele gdje se nalaze teme (ili na ploči u drugi stupac napisati teme) / *Prilog 1.* Nije potrebno odmah prikazati sve teme, nego postupno. Nastavnik može izgovoriti nekoliko primjera složenih iz tabele, primjerice:

We must take care of our environment. Ili: Let us stop violence in the streets.

Motivirat ćemo učenike da izgovore završetke i ovih modela. Važno je napomenuti da ne dajemo gotove modele i ideje koje bi učenici samo pasivno rabili, nego tražimo kreativno razmišljanje i nove ideje koje im nije zadao nastavnik. / **3 min.**

5. Učenicima dajemo nekoliko minuta vremena da napišu svoje rečenice. Ovisno o stupnju znanja učenika, sada se trebamo odlučiti hoće li pisati jednostavne rečenice ili će sastaviti složene rečenice. U ovom drugom slučaju možemo im dati nekoliko primjera sastavnih, rastavnih ili zavisnih veznika te ih napisati na ploču kao podsjetnik. Nastavnik će kontrolirati rad šetajući među redovima i pomažući. Napominjemo da nam je cilj da učenici kreiraju vlastite rečenice, a ne samo kopiraju uzorke zadanih modela. Stoga s desne strane zadatka i nema gotovih rješenja nego samo nekoliko tema na izbor. To koji put može biti izazov jer su mnogi od njih navikli pasivno popunjavati modele iz zadataka u uobičajenoj nastavi gdje kreativnost ne dolazi do izražaja. / **5 min.**

6. Pozivamo učenike da pojedinačno glasno čitaju svoje rečenice. / **2 min.**

7. Zadajemo dodatne početke (rečenice koje će započinjati s: **They must..., They are not to..., No one is allowed to...**).

8. Sada ćemo potaknuti učenike da izgovore nekoliko modela s ovakvim početkom. Za sada ćemo nastojati ne ispravljati pogreške nego učenike pustiti da slobodno govore i tako se oslobode blokade i straha od pogrešaka. / **2 min.**

9. Sada slijedi faza kada učenici zapisuju više svojih rečenica te ih tako i uputimo. / **5 min.**

10. Učenici pojedinačno glasno čitaju rečenice. Sada možemo malo detaljnije pratiti što su uradili i, ako je potrebno, usmeno ih ispraviti. / **5 min.**

11. Svatko treba izabrati jednu svoju najbolju rečenicu s temom **za** i s temom **protiv** nečega i to pročitati ostalima tako da to svi mogu zapisati i dodati na svoj popis rečenica. Pritom moramo kontrolirati da to bude dovoljno glasno i razgovijetno da bi ih ostali mogli razumjeti i zapisati. Treba ostaviti vremena da učenici zapišu rečenice svojih kolega. / **5 min.**

12. Sada uputimo učenike da mogu dotjerati rečenice i/ili rečenice svojih kolega koje su dodali uz svoje (dakle, moguć je i povremeni rad u parovima). Oni eventualno mogu dodati pogodnu uvodnu misao, rečenice proširiti ili spojiti vlastitim veznim rečenicama. Predložimo da rečenice slože po nekom logičkom redu ostavljajući najjače poruke za kraj. Može se u uvodnoj rečenici naznačiti tko i s kojim ciljem govori (npr. predstavnik društva za zaštitu građanskih prava ili sl.). Jedan od primjera koji smo dobili u radu je: *We must create a society in which equality will not be just a foolish dream.* (vidi Prilog 2.) / **5 min.**

13. Sa svojim parom uvježbati čitanje svoje rečenice u vidu javnog govora. / **5 min.** (Ovu fazu rada po potrebi možemo izostaviti ukoliko nedostaje vremena.)

14. Pojedini učenici čitaju gotov izbor rečenica sa svoga mjesta ili pred razredom. Ovo ovisi o sputanosti ili slobodi komunikacije pojedinih učenika. Ukoliko učenik nije sputan, možemo ga motivirati da istupi pred razred i čita, ali ukoliko nije dovoljno opušten, ne trebamo inzistirati nego mu dopustiti da pročita svoje rečenice s mjesta. Govornike podržati pljeskom. Nije potrebno da svi učenici čitaju jer to oduzima previše dragocjenog vremena. Ovo vrijedi za sve faze rada. / **5 – 10 min.**

15. Na kraju prvog sata zadati učenicima da se za sljedeći sat pripreme tako da iskoriste svoje rečenice za osnovu sastavka koji trebaju biti spremni pročitati kao da drže govor pred publikom. Mogu se pripremiti da čitaju ili da govore bez čitanja, ali svakako trebaju govoriti jasno, glasno i razgovijetno. Možemo im predložiti da to rade s nekim, pred nekim ili da se snime na kasetofon za vježbu jer ćemo ih na sljedećem satu mi snimati. Ova najava snimanja je važna jer tada mnogi to ozbiljnije shvaćaju. Ne možemo dovoljno naglasiti kako baš ovaj element slušanja snimke svog glasa kako govori strani jezik pozitivno utječe na motivaciju i želju za napredovanjem u učenju. Vidjet ćemo kako većina učenika pozitivno reagira na zvuk svog snimljenog glasa dok čita pred publikom.

DRUGI SAT (nastavnik sam procjenjuje potrebno vrijeme: 20 – 45 min.)

Drugi sat je zbir rada prethodnog sata i pripremanja učenika za izvođenje svog govora. Pripremna faza za učenika je pisanje sastavka koji se sastoji od izabranih i eventualno dopunjenih rečenica oblikovanih u sastavak koji će pročitati pred ostalima.

Naprednije učenike možemo stimulirati da održe govor bez čitanja. Preporučujemo da prilikom davanja uputa navedemo da i kod kuće mogu koristiti kasetofon za prethodnu pripremu glasnog, jasnog i razgovijetnog čitanja. Za rad na sljedećem satu nastavnik treba pripremiti kasetofon s praznom kasetom kojim će snimati glas govornika, a učenicima

možemo postaviti i govornicu. Kasetofon trebamo postaviti u blizinu na oko 1 metar od govornika da bi se glas kvalitetno snimio. Nastavnik radi s kasetofonom na baterije ili s duljim produžnim kabelom kako bismo mogli stati pokraj učenika i snimiti ga.

Svakoga govornika možemo podržati pljeskom na početku i nagraditi pljeskom na kraju govora. Reprodukcijska snimke glasova učenika može se odvijati u fazama: npr. nakon prvoga govornika preslušat ćemo njegov glas, a zatim nakon dva-tri govornika preslušati sve snimke. To će dati izvanrednu motivaciju ostalim učenicima. Na kraju sata može se izabrati najuspješniji govornik. Tada je i prilika za ocjenjivanje sudjelovanja u radu, no nastavnik sam treba procijeniti u kojoj mjeri i na koji način će uvesti ocjene za ovu vrstu rada. To nam može dati bolju sveukupnu sliku o učeniku od uobičajenog obrađivanja gradiva, svladavanja gramatičkih elemenata i inače često suhoparnih testova.

Ponovno ćemo napomenuti da nije nužno da svi nastupe. Za neke je dovoljno i to što sudjeluju u zajedničkom radu, a bit će prilike za njih i nekom drugom zgodom. Nastavnik će kontrolirati utrošeno vrijeme i rasporediti koliko vremena treba za govor i snimanje (isto toliko će trebati i za preslušavanje uz premotavanje kasete).

Prilog 1. Modeli početka rečenica (obrazac se može fotokopirati, izraditi na grafo-foliji i uvećati za potrebe prikazivanja):

<p>SENTENCE BEGINNINGS:</p> <p>1. We must... We need to... Let us stop... Let us prevent...</p> <p>2. They must... They are not allowed to... No one is allowed to...</p>	<p>TOPICS:</p> <p>2. war, hunger, famine in the world, students rights/duties, students-teachers relationship, children-parent relationship, the poor and the rich family, human rights, religious or racial prejudices or tolerances, environmental issues</p>
---	---

Prilog 2. Kao ilustraciju rezultata ovakvog rada dajemo nekoliko rečenica koje su kreirali učenici, a poslužile su kao osnova govora na zadanu temu. Navodimo samo nekoliko primjera jer nije potrebno niti moguće dati sve varijante koje mogu proizaći iz ove radionice:

- We must create a society in which equality will not be just a foolish dream.
- We must inform the public about the pollution problem throughout the world.
- We must propose laws that will limit the power of big companies to exploit natural resources.
- We must take our part in protecting mother nature by recycling, using ozone-friendly products, public transportation and other, seemingly irrelevant things.
- We need to find alternatives for chemical substances which destroy the ozone.
- We need to support and encourage science in finding solutions for the decrease of

pollution.

- We must stop seeing criminals as heroes.
- No one is to stop ignorance and indifference towards our planet.
- No one is to tell us what to do.
- No one is allowed to say that environment protection is unimportant.
- Let us prevent the destruction of mankind.

REFERENCIJE:

Autor Emil Šprljan je osmislio i objavio originalne radionice za usavršavanje vještina na stranom jeziku:

- Šprljan, E. (2001): *Kontrolirano stvaranje sastavka*. Strani jezici, 141–148.
- Šprljan, E. (2005): *Diktat s neistinama*. Strani jezici, 133–139.

SPEAKER'S CORNER

Summary:

Speaker's Corner is a method of practicing and developing speaking skills by giving a public speech that has been devised by the author of this article. Students combine sentences from given patterns, enrich them with their own ideas, and present them in front of the classroom while being tape recorded. Special emphasis is put on clear and understandable pronunciation. The teacher organizes and controls the whole process in its various phases with the help of a projector and a tape recorder.

This method results in better motivation for foreign language learning as well as in improved speaking abilities of students. Already mastered grammar patterns and vocabulary are revised and applied in practice. One of the aims of this workshop is to help students loosen up when speaking a foreign language and boost their self-confidence in mastering foreign language skills.

Key words: speech workshop, sentence patterns, practicing speaking skills and public presentation, creative combination of ideas, self-confidence, motivation